

Yayına Hazırlayanlar
Devrim Duumludağ • Özge Gökdemir
Levent Neyse • Ester Ruben

İktisatta Davranışsal Yaklaşımlar

Çınla Akdere	Levent Neyse
Zafer Akın	Izzettin Önder
Mürüvvet Büyükboyacı	Arno Riedl
Tuna Çakar	Ester Ruben
Paul Dolan	Ali Seyhun Saral
Devrim Duumludağ	Emre Soyer
Pınar Ertör-Akyazı	Ü. Barış Urhan
Özge Gökdemir	Ruut Veenhoven
Umut Keskin	Ayşe Yemişçigil
Özgün Burak Kaymakçı	Ahmet Atıl Aşıcı
Kazım Anıl Eren	Murat Öztürk

İmge Kitabevi Yayınları
Genel Yayın Yönetmeni
Şebnem Çiler Tabakçı

ISBN 978-975-533-

© İmge Kitabevi Yayınları, 2015

Tüm hakları saklıdır.
Yayıncı izni olmadan, kısmen de olsa
fotokopi, film vb. elektronik ve mekanik
yöntemlerle çoğaltılamaz.

1. Baskı: Ankara,

Grafik Tasarım
Aşlı Sezer

Dizgi ve Sayfa Düzeni
Yalçın Ateş

Baskı ve Cilt
Yorum Basın Yayın Sanayi Ltd. Şti.
Ivedik Organize San. Bölgesi Matbaacılar Sitesi
1341 Cadde (Eski 35. Cadde) No: 36
Yenimahalle 06370 Ankara
Tel: 0312 395 21 12 - 394 11 06 (pbx) - Fax: 0312 394 11 09
info@yorummatbaa.com - www.yorummatbaa.com
Sertifika No 13651

İ m g e K i t a b e v i
Yayıncılık Paz. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Konur Sok. No: 17/4 Kızılay 06650 Ankara
Tel: (312) 419 46 10 - 419 46 11
İnternet: imge.com.tr • E-Posta: imge@imge.com.tr
Yaynevi Sertifika No: 11546

İçindekiler

Yazarların Özgeçmişi	7
1 Önsöz.....	13
<i>Arno Riedl</i>	
2 Editörlerin Notu	17
3 Başlarken	23
<i>Izzettin Önder</i>	
4 İktisat ve Psikoloji	31
<i>Ester Ruben - Devrim Dumludağ</i>	
5 Politik İktisadın 'Rasyonel' Temelleri.....	51
<i>Özgün Burak Kaymakçı</i>	
6 Davranışsal İktisat ve Politika Geliştirme	73
<i>Emre Soyer</i>	
7 Davranışsal İktisat ve Sınırlı Rasyonellik Varsayımı	105
<i>Çınla Akdere - Mürüvvet Büyükboyacı</i>	
8 Belirsizlik ve İnsan Davranışları.....	139
<i>Umut Keskin</i>	

İktisatta Davranışsal Yaklaşımlar

- 9 “Mutluluk” Nedir, Nasıl Ölçülür?
Kalkınma Literatüründe Teorik ve
Metodolojik Yaklaşımlar 163
Ayşe Yemişçigil - Paul Dolan
- 10 Fayda, Sosyal Seçim ve Mutluluk.....177
Özge Gökdemir - Murat Öztürk
- 11 İktisat ve Mutluluk: Bugün Daha Mutlu muyuz? 201
Ruut Veenhoven - Devrim Dumluadağ
- 12 Türkiye’de Mutluluğun Seyri.....231
Kazım Anıl Eren - Ahmet Atıl Aşıcı
- 13 Davranışsal Oyun Teorisi.....257
Zafer Akın - Ü. Barış Urhan
- 14 Laboratuvar Deneyleri: Metodolojik Bir Giriş.....319
Ali Seyhun Saral
- 15 Çevre ve Deneysel İktisat.....339
Pınar Ertör-Akyazı
- 16 İktisadi Kararların Biyolojik Temelleri: Nöroiktisat.....383
Tuna Çakar - Levent Neyse
- 17 Sözlük: Davranışsal İktisat Terimleri.....405
- Preface to “İktisatta Davranışsal Yaklaşımlar”
 (“Behavioral Approaches to Economics”).....411
Arno Riedl

Yazarların Özgeçmişi

Çınla Akdere, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İktisat Bölümünden lisans derecesini aldıktan sonra, iktisadi düşünce tarihi alanındaki yüksek lisans ve doktora derecesini Fransa'da, Paris I Panthéon-Sorbonne üniversitesinde tamamlamıştır. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki New School for Social Research'de bir yıl ziyaretçi araştırmacı olarak bulunmuştur. Fransa'da Paris I Panthéon-Sorbonne, Cergy-Pontoise ve Paris VIII Vincennes Saint-Denis üniversitelerinde çeşitli iktisat dersleri vermiştir. Ulusal ve uluslararası konferanslarda birdiler sunmuştur. Halen, ODTÜ iktisat bölümünde öğretim görevlisi ve aynı zamanda Paris I Panthéon-Sorbonne üniversitesine bağlı PHARE (Pôle d'histoire de l'analyse et des représentations économiques) adlı araştırma enstitüsünde araştırmacıdır.

Zafer Akın, Lisans ve Yüksek Lisans derecelerini 1999 ve 2001 yıllarında Bilkent Üniversitesi'nden aldıktan sonra, iktisat alanındaki doktora çalışmalarını Pennsylvania Devlet Üniversitesi'nde 2006 yılında tamamladı. Akademik hayatına aynı yıl TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi (ETÜ) İktisat Bölümü'nde Yrd. Doç. olarak başladı ve 2012 yılına kadar burada çalışmalarına devam etti. Hem Pennsylvania Devlet Üniversitesi'nde, hem de TOBB ETÜ 'de Mikroekonomi, Makroekonomi, Oyun Teorisi, Matematik ve Deneysel İktisat alanlarında lisans ve yüksek lisans dersleri verdi. Harvard Üniversite'si Ekonomi Bölümünde bir sene ziyaretçi bilim adamı olarak bulunan ve alanında birçok makale, ödül, destek ve projeye sahip Doç. Dr. Akın, aynı zamanda 1. Türkiye Deneysel ve Davranışsal İktisat Yaz Okulu düzenleme komitesinde yer almıştır. Halen İpek Üniversitesi Ekonomi Bölümünde araştırmalarına devam etmektedir. Doç. Dr. Akın'ın uzmanlık alanları Davranışsal İktisat (İktisat ve Psikoloji), Deneysel İktisat ve Oyun Teorisidir.

Iktisatta Davranışsal Yaklaşımlar

Pınar Ertör-Akyazı, halen doktorasını Boğaziçi Üniversitesi Ekonomi Bölümü'nde sürdürmektedir. Doktora tezi, deneysel iktisat ve çevre politikaları alanında yoğunlaşmaktadır. Doktora çalışmaları esnasında Siena Üniversitesi Ekonomi Bölümü ve Zürih Üniversitesi Sosyal ve Nöral Sistemler Araştırma Laboratuvarı'nda misafir araştırmacı olarak bulunmuştur. İlgi alanları arasında, çevre iktisadı, enerji politikaları, ekolojik iktisat ve balıkçılık yönetimi de bulunmaktadır. 2008 yılından bu yana Boğaziçi Üniversitesi Ekonomi Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır.

Ahmet Atıl Aşıcı, doktorasını 2007 yılında Cenevre Üniversitesi'nde tamamlamıştır. Doktora tez konusu Sabit Döviz Kuru sisteminden düzenli çıkışın belirleyeni üzerinedir. Aşıcı, 2005-2006 yılları arasında Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Kurumu'nda (UNCTAD) Trade and Development Report'u hazırlayan birimde araştırmacı olarak çalışmıştır. Başlıca ilgi alanları, ekonomik büyüme-ekolojik ayak izi ilişkisi ve iyi-oluşun belirleyeni olan Aşıcı 2009 yılından bu yana İTÜ İşletme Mühendisliği Bölümü İktisat Çalışma Grubu'nda öğretim üyesi olarak görevine devam etmektedir.

Mürüvvet Büyükboyacı, 2013 yılında doktorasını California Institute of Technology'de tamamlamıştır. Doktora tez konusu Kişilerin Farklılıklarının Turnuva, Koordinasyon ve Eşleşme üzerine Etkileri'dir. Dr. Büyükboyacı doktorasını aldıktan sonra 2013-2014 akademik yılında ODTÜ Kıbrıs'ta ders vermiştir, sonrasında ODTÜ Ankara'da araştırmacı olarak çalışmalarına devam etmiştir. Başlıca ilgi alanları Uygulamalı Mikroekonomi, Deneysel İktisat ve Davranışsal İktisat'tir. Mürüvvet Büyükboyacı, 2015 Mart ayından bu yana yine Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde yardımcı doçent olarak çalışmaya devam etmektedir.

Tuna Çakar, Lisans eğitimini Sabancı Üniversitesi Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi Biyoloji Bilimleri ve Biyomühendislik Programında tamamlayan Çakar, lisans çalışmaları süresince moleküler modelleme çalışmaları (protein modelleme ve simülasyonu) ile ilgilenmiştir. Takiben akademik çalışmalarına Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilişsel Bilimler Yüksek lisans Programı'nda devam etmiştir. Bu süreçte nöroiktisat, nöropazarlama ve nöroetik gibi alanlarla tanışmış ve diğer yandan Bilgi Üniversitesi bünyesinden deneysel iktisatla ilgili projelerde çalışma imkanı bulmuştur. Yüksek lisans tezinde psikofizik yöntemler kullanarak duygusal süreçlerin saptanması üzerine çalışmış olan Çakar hali hazırda doktora çalışmalarına Orta Doğu Teknik Üniversitesi Enformatik Enstitüsü Bilişsel Bilimler Programı'nda devam et-

Yazarların Özgeçmişi

mektedir. Çalışmaları arasında muhakeme ve karar verme süreçlerinin modellenmesi, satın alma süreçlerinin nörofizyolojik temellerinin anlaşılması, yeni teknolojilere yönelik etik algı ve karar verme süreçleri, nöroiktisat, eğitsel materyaller kullanarak çalışan bellek performansının artırılması gelmektedir.

Paul Dolan, Davranış Bilimleri alanında Profesörlüğe sahip olan Paul Dolan, London School of Economics Sosyal Politika Bölümü'nde araştırmalarını sürdürmektedir. Mutluluk, davranış bilimleri ve kamu politikası alanlarında uluslararası uzmanlığa sahiptir. İngiltere hükümetine ekonomik değerlendirmeler konusunda baş akademik danışman olarak görev yaparken ülke çapında iyi oluşun (well-being) sistematik olarak ölçülmesi için oluşturulan Measuring National Wellbeing Advisory Forum üyesi olarak Milli İstatistik Ofisi (National Office of Statistics) ile ortak çalışmaktadır. ABD Ulusal Bilim Akademisi çatısı altında bir araya gelen İyi Oluş Paneli (National Academy of Sciences Panel on Wellbeing) üyesidir.

Kâzım Anıl Eren, 2011 yılında lisans eğitimini İstanbul Teknik Üniversite'sinde İşletme Mühendisliği Bölümü'nde tamamladıktan sonra bir buçuk yıl kadar özel sektörde çalışmış, akabinde 2013 yılında İstanbul Teknik Üniversite'sinde İktisat Bölümü'nde yüksek lisansa başlamıştır. 2015 yılında teslim ettiği tezinde Türkiye'de iyi oluş ve mutluluk seviyeleri üzerinde çalışmıştır. Ayrıca, davranışsal iktisat ve kalkınma iktisadı alanlarına ilgi duymaktadır ve bolca müzik dinler. Şu sıralar, İstanbul Teknik Üniversitesi'nde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır.

Özgün Burak Kaymakçı, "Bilim Felsefesi Işığında İktisat Metodolojisi: Apriorizm ve Aposteriorizm Arasında Süregiden 'Methodenstreit'" adlı doktora çalışmasını İstanbul Üniversitesi'nde tamamlamıştır. Doktora tez yazımını 2008-2009 yılları arasında Simon Fraser Üniversitesi'nde yaptığı araştırmalar ile destekleyen Özgün Burak Kaymakçı'nın temas ettiği diğer konular arasında Osmanlı İktisat Düşüncesi, İktisat Felsefesi ve İktisadi Düşünce Tarihi bulunmaktadır. Bu alanlarda çeşitli makale ve kitap çalışmalarında bulunmuş olan yazarımız, 2001 yılından itibaren İstanbul Üniversitesi bünyesinde akademik faaliyetlerine devam etmektedir.

Umut Keskin, lisans eğitimini ODTÜ'de iktisat ve matematik (çift anadal) bölümlerinde yaptı. Daha sonra University of Minnesota'da iktisat masterını tamamladı. Doktorasını Hollanda'da Erasmus Üniversite'sinde, bireylerin zaman tercihleri ve belirsizlik karşısındaki davranışları

Iktisatta Davranışsal Yaklaşımlar

üzerine yaptı. Şu anda İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde iktisat ve matematik dersleri vermektedir. Daha önce de ODTÜ, TOBB ETÜ, University of Minnesota, ve Erasmus Üniversitesi'nde aynı konularda dersler vermiştir. Umut Keskin'in araştırma konuları olasılık algısı, zaman tercihleri ve davranışsal iktisattır.

Izzettin Önder, 1940 yılında Erzurum'da doğdu, İlk ve Orta öğrenimini sırasıyla Fatih İlkokulu ve Robert Koleji'nde yaptı. 1963 yılında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'ni bitirdi. Aynı fakültede 1967 yılında Doktorasını, 1971 yılında Doçentliğini tamamladı. 1980 yılında Profesör oldu. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye Kürsüsü'ndeki görevinden 2007 yılında emekli emekli olan Önder halen, Boğaziçi ve Mimar Sinan Üniversitelerinde ders vermektedir.

Arno Riedl, Davranışsal İktisat alanında önde gelen isimlerden biri olan Arno Riedl doktorasını 1997 yılında Viyana Üniversitesi'nde almıştır. 1998-2005 yılları arasında Amsterdam Üniversitesi'nde Center of Research in Experimental Economics and Political Decision-Making (CREED)'de yardımcı doçent ve doçent olarak çalışmıştır. 2005 yılından bu yana Maastricht Üniversitesi Ekonomi Bölümü'nde öğretim üyesi olarak görev yapan Riedl araştırmalarında davranışsal ve deneysel iktisadın ve oyun teorisinin araçlarını kullanarak çeşitli sosyal ve ekonomik ortamlarda bireysel düzeyde (ve etkileşim halinde) karar alma sürecini etkileyen faktörleri incelemektedir.

Ali Seyhun Saral, lisans eğitimini İstanbul Üniversitesi İktisat bölümünde, yüksek lisans eğitimini İstanbul Bilgi Üniversitesi Ekonomi bölümünde tamamlamıştır. İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde araştırma görevlisi ve Bilgi Ekonomi Laboratuvarı (BELIS)'nda laboratuvar yöneticisi olarak çalışmıştır. Halen Trento Üniversitesi'nde Ekonomi ve İşletme doktora programında eğitimini sürdürmektedir. İlgi alanları arasında, Deneysel ve Davranışsal İktisat, Sosyal Tercihler ve Sosyal Seçim Teorisi bulunmaktadır.

Emre Soyer, Davranış Bilimi doktorasını 2012 yılında Pompeu Fabra Üniversitesi'nde tamamladı. Pompeu Fabra Üniversitesi'nden (2007) ve Nottingham Üniversitesi'nden (2005) Ekonomi üzerine yüksek lisans dereceleri aldı. Lisans eğitimini Ekonomi alanında Koç ve Bocconi Üniversiteleri'nde tamamladı (2004). 2012 yılından bu yana Özyeğin Üniversitesi İşletme Fakültesi'nde görev yapıyor, karar alma, ikna, motivasyon ve yaratıcılık alanlarında eğitim ve danışmanlık veriyor. Harvard Business Review ve MIT Sloan Management Review'da yazıları ya-

Yazarların Özgeçmişi

yınlanan, deneyimin kararlara etkisi üzerine TEDx sunumu bulunan Dr. Soyer, araştırmalarını uygulamalı psikoloji ve davranış bilimi üzerine yapıyor.

Ü. Barış Urhan, lisans derecesini Dokuz Eylül Üniversitesi I.I.B.F. İktisat Bölümü'nden, yüksek lisans derecesini ise Kopenhag Üniversitesi'nden yine aynı bölümden almıştır. Kopenhag'da kaldığı dönem boyunca Kopenhag Üniversitesi Deneysel İktisat Merkezi'nde ve Danimarka Teknik Üniversitesi, Ulaştırma Bölümü, Ulaştırma Ekonomisi Grubu'nda araştırma öğrencisi olarak çalışmıştır. Türkiye'ye dönüşünü takiben Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı'nda araştırmacı olarak çalışmalarını sürdüren Urhan, 1. Türkiye Deneysel ve Davranışsal İktisat Yaz Okulu düzenleme komitesinde yer almıştır. Urhan, doktora çalışmalarını Orta Doğu Teknik Üniversitesi, İktisat Bölümü'nde sürdürmekte ve halen bir sivil toplum örgütünde uzman olarak çalışmaktadır. İlgili alanları deneysel iktisat, davranışsal iktisat, nöroiktisat, oyun teorisi ve tüketici davranışları olan Urhan, bir kolektif ekonomi blogu alan İktisadiyat'ın 2006 yılından bu yana yazarlığını ve yönetimini de sürdürmektedir.

Ruut Veenhoven, mutluluk çalışmalarında dünyanın önde gelen isimlerinden biri olan Ruut Veenhoven (1942) Rotterdam Erasmus Üniversitesi'nde EHERO (Erasmus Mutluluk Ekonomisi Araştırmaları Merkezi'nin) üyesi, World Database of Happiness (WDH) kurucusu ve yöneticisidir ve Journal of Happiness Studies dergisinin kurucu editörüdür. Mutluluk alanında çok sayıda çalışması bulunan Veenhoven'ın başlıca yayınları arasında: 'Conditions of happiness' (1984), 'Happiness in nations' (1993), 'The four qualities of life' (2000) and 'Greater happiness for a greater number: Is that possible and desirable?' (2010) başlıklı çalışmaları yer almaktadır.

Ayşe Yemişcigil, Koç Üniversitesi Ekonomi ve İşletme bölümlerinde tam burslu olarak çift anadal yapmış; özel sektörde çalışarak ara verdiği eğitimine Jean Monnet bursu ile Warwick Üniversitesi Davranış ve Ekonomi Bilimleri yüksek lisans programında devam etmiştir. Davranış bilimleri ve mutluluk ekonomisi arasındaki ilişkiyi incelediği yüksek lisans tezi sayesinde uzman Profesör Paul Dolan'ın Araştırma Asistanı olarak London School of Economics'te çalışmıştır. şu anda Warwick Üniversitesi İşletme Fakültesi'nde Davranış Bilimleri üzerine doktora-sını yapan Yemişcigil'in güncel akademik çalışmaları University of Chicago ekonomistlerinin danışmanlığında davranış değişikliğinin amaçlandığı saha deneylerine odaklanmaktadır.

Iktisatta Davranışsal Yaklaşımlar

Murat Öztürk, doktorasını 2013 yılında Maastricht Üniversitesi'nde kantitatif ekonomi üzerine tamamlamıştır. Doktora tezi konusu '*Stratejiye Kapalılık ve Tek Dipli Tercihler*'dir. Doktora çalışması sırasında Probleme Dayalı Öğrenme (Problem-based Learning) derslerinde asistanlık yapan Murat Öztürk, doktora sonrası Flipped Classroom metodunu benimsemiş olan MEF Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak çalışmaya başlamıştır. Murat Öztürk'ün başlıca ilgi alanları *Oyun Teorisi ve Sosyal Seçim Teorisi*'dir. Bu alanlarda çeşitli kaynaklarda yayınları bulunan Murat Öztürk, MEF Üniversitesi Ekonomi Bölümü'nde öğretim üyeliği görevini sürdürmektedir.